

Qivitoq, fjeldgængereren

Endelig på DVD efter 55 år
Af Kirsten Köneke

Den 4. januar 2011 var den store sal i Palads biografen helt fuld af forventningsfulde tilskuere. Filmen ville kun blive vist denne ene gang. De glædede sig til at se den nyrestaurerede version af Nordisk Films store satsning i anledning af selskabets 50-års jubilæum. Oven i købet i den samme sal hvor filmen havde haft premiere den 6. november 1956.

Filmen var den sagnomspundne Grønlandsfilm "Qivitoq", instrueret af en ung Erik Balling med Poul Reichhardt og Astrid Villaume i hovedrollerne. I mange år havde den kun kunnet ses til studiebrug i en ynkelig rødtintet udgave – men nu endelig – efter en lang og kostbar restaurering – fremstod den atter i al sin farvepragt. Den gang – i 1956 – havde filmen kostet den uhyre sum af en hel million at optage. Det var den dyreste danske film nogensinde. Det samme beløb har det kostet i dagens kroner at restaurere den. Var det pengene værd?

Ja, helt afgjort. Det havde været et slid at optage den med datidens tunge udstyr. Der blev arbejdet i næsten døgn drift i den korte arktiske sommer. Men i dag fremstår filmen så smuk, dramatisk og rørende som den var tænkt. Ikke uden grund blev den Oscar nomineret, og Erik Balling indstillet i Cannes til at vinde de Gyldne Palmer som instruktør.

Historien er i korte træk, at Eva (Astrid Villaume) får sig en overraskelse, da hun aflægger et uventet besøg hos sin kæreste, der er læge på Grønland. Han hygger sig i hendes fravær med den lokale sygeplejerske. For at undgå sladder og skam i det lille samfund flygter hun nordover, hvor hun møder den brave udstedsbestyrer Jens (Poul Reichhardt) – og så går det, som det må gå.

Når man i dag genser filmen med stor glæde skyldes det flere forhold. Både danske og grønlandske skuespillere er gode. De overspiller ikke og fremstår indenfor rammerne af historien som hele mennesker, og Astrid Villaumes sødme brænder stadig igennem.

Vi får et idyllisk billede af det lille samfund. Jens er godt nok den patriarkalske bestyrer af det lille udsted, men da Eva spørger, hvordan han klarer at bo alene, er svaret: Vi er 200 – og grønlændere kalder det for 'menneskenes land'. Grønlændere og danskere respekterer hinanden, deler vilkår, lever

sammen og fester sammen. Filmen giver et varmt og kærligt billede af både grønlandere og af danskere – her er danskerne endnu ikke den onde kolonimagt..

Filmen rammer lige ned i et skæringspunkt – overgangen fra fangerøkonomi til moderne industrifiskeri. Det bliver den store udfordring for den grønlandske hovedperson Pavia (Niels Platou). Som storfanger er han vant til respekt, og han kommer i klemme, da han skal omstille sig til industrifisker. Her er han ikke på hjemmebane, og da han også føler sig truet af sladder og skam flygter han til fjelds. Slutningen får begge historier – den danske og den grønlandske til at mødes – og idyllen genoprettes. Ved filmens fremkomst bestred nogle grønlandere dette idylliske billedes ægthed. Men det ændrer ikke ved, at det var dette ligeværdige billede, man gerne ville vise.

For tilskueren i dag fremstår det som en spændende, velspillet og dramatisk film – og samtidig et gensyn med folkekære skuespillere, der ikke er mere. I tilgift får man nogle eventyrlige optagelser af et Grønland, der har undergået store forandringer. Samfundet og menneskene har ændret sig, og i dag ved vi, at isen smelter. Om yderligere 50 år ville sådan en film slet ikke kunne optages. Derfor er filmen også – selvom den slet ikke forsøger at være det – på sin vis også en historisk film om et Grønland, der balancerede mellem fortid og fremtid. Måske var det i et kort øjeblik sådan, måske ikke – men filmen fastholder vore forestillinger og drømme fra den gang.

Filmfakta

Danmark 1956 – Instr.: Erik Balling – Manus: Leck Fischer – Medv.: Poul Reichhardt Astrid Villaume, Gunnar Lauring, Randi Michelsen, Bjørn Watt Boolsen, Kirsten Rolffes, Niels Platou, Dorthe Reimer, Justus Larsen, Johanne Larsen, Edward Sivertsen – 118 min. farver – Biografpremiere: 6/11 1956 – Restaureret udgivelse på DVD d. 4/1 2011 – Udlejning/pressebilleder © Nordisk Film

Links

https://cinemaonline.dk/Anmeldelse/qivitoq___fjeldgaengeren.2377.html

<https://www.danskefilm.dk/film.php?id=493>

<http://www.philm.dk/Movie/Detail?id=1543>

<http://www.kulturkapellet.dk/filmanmeldelse.php?id=852>

<http://www.cargo-film.de/blog/2013/mar/27/1956-erik-balling-qivitoq-danemark/>